

© Fred Dabrock

• Vervolg van blz. L7

Zo wordt het onvermijdelijk dat zelfmoord gestigmatiseerd wordt. Maar filosofisch gesproken is het moeilijk om te zeggen waarom iemand géén zelfmoord zou mogen plegen.'

Wat met de mensen die achterblijven, die verdriet hebben?

'Als we dat als criterium nemen, hebben we een instrument nodig om de pijn te meten van de achterblijvers, zodat we die kunnen afwegen tegen de pijn van de persoon met een doodsverlangen. Dat is ingewikkeld.'

'In ieder geval: voor mij is het niet zo duidelijk dat het fout is. Dat het illegaal is, vind ik onbegrijpelijk. De VS zien eruit als een eerstewereldland, maar op veel manieren heerst hier absolute wreedheid.'

Zien

Jesse Ball is niet alleen schrijver, hij geeft ook les aan de School of the Art Institute of Chicago, waar hij naar eigen zeggen 'liegen, ambigüiteit, dromen en wandelen' doceert. Ball: 'Ik laat hen doen *whatever the fuck they want*. In mijn klaslokaal heerst anarchie.'

Hoe ziet een les van professor Ball er concreet uit?

'Ik heb er een boek over geschreven, *Notes on my dunce cap* - dat zijn ezelsoren. Als je vroeger stout was, moest je met zulke ezelsoren in de hoek gaan zitten. Toen ik op school zat bestonden ze niet meer, anders had ik ze zeker moeten dragen.'

'Maar om op je vraag te antwoorden: schrijven gaat meer over zien, denken en perceptie dan over technisch formuleren. Als je beeldhouwer bent, speel je met klei, als je schrijver bent, speel je met woorden. En als je graag boeken leest, zal je vanzelf een betere schrijver worden. Het is niet belangrijk dat ik dat deel onderwijs, dat kan iedereen zelf. Ik leer mijn studenten anders naar de wereld te kijken.'

'Als kind ren je van hier naar daar en zie je alles intens. Maar dat stopt. Je wordt deel van een soort consensus-stroom van mensen die in dezelfde richting wandelen, je zintuigen raken afgestompt. Dus laat ik mijn studenten vreemde, lange wandelingen maken en bizarre oefeningen doen. Het doel is om de basisperceptie te veranderen. Dat vind ik zinvoller dan hun verhalen te lezen en de helft te doorstrepen.'

Heel benieuwd hoe je iemands perceptie kan veranderen.

'Het is niet iets wat ik doe. Het heeft niets met mij te maken, maar alles met wat zij doen. De klas wordt een kleine gemeenschap van mensen die dwaze dingen doen, die proberen te zien in deze gekke gruwel die het moderne leven is.'

'Een voorbeeld: als ik hier in het midden van het café op de grond ga zitten of mijn T-shirt over mijn hoofd trek en in cirkels begin te lopen, gaan mensen reageren met: "wat is hij aan het doen? En waarom? Zo gênant". Maar die dingen zorgen er wel voor dat ik meer zou zien dan ik nu doe, hier zittend op mijn stoel.'

'Ik ben geen democraat. Ook geen republikein uiteraard, maar ik geloof niet in Amerikaanse democratie'

'Het schrijven zelf is makkelijk. Kijken, door de wereld wandelen en je ogen open houden, dat is het moeilijke deel van het schrijfproces. Want dan zie je dat er overal lijden te vinden is, je ziet hoe mensen elkaar behandelen. Die Holocaust van menselijke brutaliteiten, ten opzichte van andere mensen, maar ook van dieren en van de planeet. Daarnaast blijven kijken en dan de moeite doen om het op te schrijven, dat is het moeilijke deel.'

'Ik denk niet dat het toevallig is dat zo veel goede muzikanten, kunstenaars en schrijvers zelfmoord plegen tegen de tijd dat ze veertig zijn. Echt naar de wereld kijken is zwaar.'

Dat is natuurlijk waarom zo veel mensen ervoor kiezen om níet alles te zien. Het is deprimerend om alles te laten binnenkomen. Hoe ga jij daarmee om?

'Whiskey, veel whiskey. (lacht) Nee, ik probeer me te omringen met lieve, genereuze mensen. Ik probeer mijn leven te delen met en te zorgen voor andere wezens. Maar iedereen moet zijn eigen oplossing zoeken.'

Wie vragen heeft rond zelfdoding, kan terecht op het gratis nummer 1813 of op www.zelfmoord1813.be

Jesse Ball
Het duikerspel.
Vertaald door Jan Willem Reitsma, Querido, 240 blz., 20 €. (e-boek 13,99 €). Oorspronkelijke titel: 'The divers' game'
★★★★☆

Het boek vraagt je om elke foto zo veel mogelijk als een complete onbekende te ontmoeten en te ontdekken © Phil Chang

© Kristine Potter

DE WINTERTUINFOTO

Winter garden, 2017 © Lori Nix en Kathleen Gerber

© Ahndraya Parlato

Dit jaar is het veertig jaar geleden dat Roland Barthes overleed, maar ook dat zijn *La Chambre Claire* verscheen – beter bekend onder de Engelstalige editie *Camera Lucida*. In dat kleine boekje gaat de Franse filosoof op zoek naar de essentie van de fotografie, door in de eerste plaats te onderzoeken welk effect foto's op hem als kijker hebben. Het boek neemt een erg subjectieve wending wanneer hij op een oude, verbleekte foto van zijn overleden moeder Henriette stuit. De vrouw, met wie Barthes het grootste deel van zijn leven doorbracht, is er vijf jaar oud en poseert samen met haar broer in een wintertuin.

Ondanks die jonge leeftijd, is het deze foto waarin hij haar ten volle herkent, waarin voor hem haar beeltenis samenvalt met haar persoon. *Camera Lucida* bevat meerdere foto's, maar net deze krijgen we niet te zien. Ons, de lezer, laat zij allicht onverschillig, schrijft Barthes. Voor ons is ze slechts een van vele 'gewone' foto's. Hoewel hij de betekenis onder woorden probeert te brengen, beseft Barthes dat de impact van de foto daarvoor te persoonlijk is. 'Ze bestaat enkel voor mij.'

Fast forward naar 2017, wanneer Odette England het idee opvat om fotografen, kunstenaars, schrijvers en curatoren uit te nodigen om iets in te sturen, beeld of tekst, dat de wintertuinfoto van Barthes echoot, oproept, of eraan refereert. De Australisch-Britse kunstenaar verzamelt meer dan tweehonderd bijdrages. Daar zitten oude foto's bij, in nostalgische verkleuringen of onscherp zwart-wit; afkomstig uit familiealbums, maar ook gevonden op vlooiemarkten. Niet elke bijdrage is intiem en per-

soonlijk, sommige zijn zuiver artistieke reflecties. Andere fotografen kozen een beeld uit hun eigen werk, wat niet altijd even slaagd aanvoelt, zeker als het een foto is waarvan je de originele context al kent. Er staat geen naam bij de bijdrages, wel is er een alfabetische namenlijst achteraan met een paginanummer. Het boek vraagt je om elke foto zo veel mogelijk als een complete onbekende te ontmoeten en te ontdekken. De voortreffelijke vormgeving creëert daarvoor de perfecte setting.

England weet met haar simpele concept op rake wijze de vinger te leggen op de essentie van Barthes' boek. Natuurlijk kan er van alles gezegd en geschreven worden over fotografie. Maar eens het persoonlijk wordt, eens een foto je om gelijk welke reden tot diep in je wezen raakt, daar waar het zeer doet, wordt het plots een heel ander verhaal. Een verhaal dat voor iedereen anders is.

STEFAN VANTHUYNE

Odette England
Keeper of the heart.
Schilt Publishing, 320 blz., 60 €.
★★★★☆

